

S VĚTRÁKEM V ZÁDECH

S nebývalým nadšením se pustili do přestavby větrného mlýna holandského typu v obci Vrátno u Mšena sochařka a výtvarnice Lucie Kozelská a její partner Aleš Křemen, který má s památkami bohaté zkušenosti a navíc je vášnivým letcem a výrobcem vrtulí.

TEXT: VLASTIMIL RŮŽIČKA | FOTO: JIŘÍ HURT

Projdeme velkými vraty, kráčíme po příjezdové cestě lemované ovocnými stromy směrem k větrnému mlýnu a přilehlému stavení, kde se bude nacházet keramická dílna

Obnova kulturních památek má velký význam nejenom pro samotné majitele objektů, ale i pro veřejnost. Větrné mlýny jsou součástí naší krajiny již od středověku a naši pozornost si určitě zaslouží. S nástupem moderních technologií se stále častěji vracíme ke starým lidovým řemeslům, obdivujeme zručnost našich předků i jejich znalosti. Noví majitelé chtějí vrátnskému větrnému mlýnu vrátit jeho bývalou slávu a vytvořit zde i komunitu podobně smýšlejících lidí, kteří mají zájem o umění, historii a řemesla.

Historia magistra vitae

K tomu, aby se při rekonstrukci plně ztotožnili s původním posláním mlýna, potřebovali znát jeho historii. Aleš Křemen věnoval hledání pramenů nemálo času. Zjistil, že byl postaven v roce 1870, jedná se o mlýn holandského typu s kuželovitou střechou s vikýřím a nechal ho postavit statkář Václav Mareček. Použil kámen z pískovcových lomů, který si v místě pro tento účel otevřel a stavbou pověřil zednického mistra Medonose ze Mšena. Postupem času přibyla k mlýnu další budova, kde se nacházely takzvané stoupy – dnes již téměř zapomenuté technické zařízení na drcení kostí.

„Stoupy byly poháněny pomocí řemenů z hlavního hřídele ze mlýna a sloužily k drcení kostí, které statkář Václav Mareček kupoval od místních řezníků. Získanou kostní moučkou pak hnojil okolní pole,“ dodává zasvěceně Aleš Křemen.

Po válce větrný mlýn chátral a teprve až po roce 2000 prošel důkladnou rekonstrukcí, aby v následujících letech opět ztrácel na své kráse. „Osamělá stavba na cestě, která navazuje na křižovátku silnic mezi obcemi Vrátno, Boreč a Kluky doslova prosila o záchranu,“ podotýká Aleš Křemen, který si mlýn prohlížel při svých letech dvouplošníkem a vnímal ho jako orientační bod. Nervalo dlouho a koupil jej od německého majitele a začal společně s partnerkou Lucií Kozelskou opravovat.

Račte dále, jste zváni

Sochařka a výtvarnice Lucie Kozelská dává všem místnostem větrného mlýna ve Vrátnu nebyvalou energii a půvab. Svůj rukopis nezapře. Výtvarnou podobu navrhla už mnoha objektům. Asi nejvíce bývá spojována s Parkem Mirakulum, kde mistrně pracuje s akátovým dřevem, kameny a vodou. Část parku tak může evokovat proslulý park Güell z díla ctihodného Antonia Gaudiho. „Patří mezi mé oblíbenice, ale srovnávat se s ním opravdu nemohu,“ říká skromně Lucie na prahu vrátnského větráku a zve nás na návštěvu. Při našem rozhovoru zastřihává květiny a vkládá je do vázy. Poté nás provází všemi místnostmi a stihne i dílčí úpravy pro fotografy. „Inspirací je mi samotná příroda, tedy spíše detaily, jako například tato struktura stébla klasu, trav a rostlin,“ dodává a ukazuje na upravenou kytici a květy vložené v omítkách. Hliněné omítky a původní dlažbu najdeme ve většině místností čtyřpatrového 15 metrů vysokého kruhového objektu. Hlína je tady plnohodnotnou alternativou konvenčních materiálů se všemi svými výhodami – reguluje vlhkost, je prodyšná, vytváří teplenou akumulaci objektu, vnitřní prostředí v místnostech je zdravé a přirozené. „Pokud umíte s hlínou pracovat, má široké uplatnění právě při rekonstrukci starých objektů, je skvělým doplňkem k přírodním materiálům, se kterými tak ráda pracuji,“ podotýká a vede nás do koupelny, kde se přidávaly do omítky květy levandule, které ji činí při pohlcování vlhkosti vysoce aromatickou. Najdeme tady samozřejmě i další nádherné povrchové úpravy, včetně nátěrů vápenných stěrek. Za zmínku jistě stojí tmavý marocký štuk (Tadekalt), což je zajímavá alternativa obkladů beze spár. Objevuje

Areálem nás provází sochařka a výtvarnice Lucie Kozelská. Zde při aranžování květin, které zdobí takřka všechny místnosti větrného mlýna

se ve sprchovém koutě, kolem umyvadel, kuchyňské linky, ale i jako interiérový doplněk v dalších místnostech. Zdravé vnitřní klima je pro celý objekt velmi důležité, poskytují je pečlivě vybrané materiály, které jsou lidem po staletí blízké, mají je v sobě hluboce zakořeněné, proto se zde cítí přirozeně a svobodně, skoro jako ve volné přírodě.

Roztočte mlýnská kola

Jaký by to větrný mlýn, kdyby byl založený pouze na interiérovém designu dvanácti místností ve čtyřech patrech. Důležité je také jeho technické vybavení, které muselo rovněž projít komplexní rekonstrukcí. V tomto případě zejména v režii Aleše Křemene, který v rozhovoru hovoří o „největší vrtuli svého života“. Má průměr úctyhodných dvacet metrů a vyrobil ji sám ve své dílně. Vrtulemi se již dlouho profesionálně zabývá a je majitelem historického dvouplošníku, který má své místo v přilehlém hangáru. Mlýnskou technologii u větrných mlýnů holandského typu popisuje jako poměrně složitou, podobnou té, kterou známe u vodních mlýnů. „Rozdíl v uspořádání je dán pouze tím, že energie k pohonu mlýna přichází shora,“ říká a ukazuje na lopatky ze smrku, perutě vyrobené z jedle a na hlavní hřídel z pevného dubu, jež vlastnoručně vyrobil. S namontováním a uložením mu pomáhali zkušení tesaři a řemeslníci. Rekonstrukcí prošlo i paleční kolo, které přenáší pohyb pomocí takzvaného cévového kola na svislou hřídel. Pak už stačí jenom příznivý vítr a dobře vytvarované otáčející se lopatky. S plným provozem větrného mlýna ve Vrátnu u Mšena však budou muset Lucie

Celkový pohled na větrný mlýn holandského typu ve Vrátnu u Mšena a větrné kolo s dobře patrnými nastavitelnými lopatkami

Poslední patro jako hostinský pokoj s viditelným mlýnským mechanismem u stropu. Na spodním obrázku pak detail hlavního hřídele s palečným kolem a brzdou

Krásu marockého štuku lze obdivovat zejména v několika koupelnách větrného mlýna. Zde jedna z nich s vanou a květinami v okně

VÍTE, ŽE...

V České republice se podle statistik serveru PROPAMATKY nacházejí tři typy větrných mlýnů: německé, holandské a malé větrné mlýnky s turbínou. Nejstarší zmínka o větrném mlýnu je z roku 1277. V devatenáctém století se jich na našem území nacházelo téměř tisíc. Postupem času, s nástupem páry a elektrické energie, jich rychle ubývalo. V současné době stojí větrný mlýn nebo jeho pozůstatky v osmasedmdesáti lokalitách republiky. Stále více nadšenců má zájem o jejich záchranu.

Stylově zařízená obývací místnost s kuchyní v přízemí větrného mlýna, kde se odehrává většina společenských akcí a setkání s přáteli

K prostorné obývací místnosti patří také kuchyně s obslužným pultem. Ani zde nechybí mistrně aranžované květiny

Ložnice ve třetím patře vysoké kamenné stavby se světlými a tmavými hliněnými omítkami, které vytvářejí v místnosti zdravé a přirozené klima

a Aleš ještě chvíli počkat. Technické vybavení musí projít přísnými zkouškami, okolí mlýna a přilehlé budovy se dočkají také změny. Lucie Kozelská hovoří o kavárně a „hladovém oknu“ pro kolemjdoucí (či spíše kolemjedoucí, vede zde cyklostezka), o keramické dílně, kde se bude věnovat zvědavým dětem a motivovaným seniorům. V areálu se dokončuje také rybník s rákosím a přírodní zahradu, kde nebudou chybět ovocné stromy, keře s malinami a ostružinami a zelenina. „K umění, historii a řemeslům patří i potravinová soběstačnost,“ dodává na závěr naší návštěvy. ✘

HLAVNÍ AKTÉŘI REKONSTRUKCE VĚTRNÉHO MLÝNA

Aleš Křemen

Vystudoval uměleckou průmyslovku a oprava památek bylo jeho původní povolání. Věnuje se letectví a je zakladatelem a ředitelem firmy Woodcomp Propellers, která se zabývá vývojem, zkoušením, výrobou a prodejem leteckých vrtulí. Sídlí v Odolené Vodě a expeduje do celého světa, od Indie až po Spojené státy americké.

Lucie Kozelská

Sochařka a výtvarnice, rodačka z Ostravy, která se proslavila nezaměnitelným designem Parku Mirakulum v Milovicích. Na svém kontě má ale i celou řadu jiných, neméně významných projektů. Vystudovala uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti, Ostravskou univerzitu obor výtvarná výchova a sochařství a následně u profesora Michaela Gabriela sochařství na VUT a FaVU v Brně.

Letní kuchyně při vstupu do areálu větrného mlýna nabízí příležitost posedět s přáteli, ale i uvítat větší společnost